

Jumalateenistus Nõos P, 06.01.23 kell 18.00, kolmekuningapäev

Lektsioonid: Js 49:5–7; Kl 1:24–27

Pihikõne: Fl 3:13b

Jutlus: Mt 2:1–12

Laulud: 60 (1–3); 52 (1–2, 3); 54 (1–4); 55 (1–6)

Kui nüüd Jeesus oli sündinud kuningas Heroodese ajal Juudamaal Petlemma linnas, siis vaata, hommikumaalt saabusid tähetargad Jeruusalemma ja küsisid: „Kus on see juutide vastsündinud kuningas? Me nägime tema tähte tõusmas ja oleme tulnud teda kummardama.” Seda kuuldes kohkus kuningas Herodes ja kogu Jeruusalemm koos temaga. Ja ta kutsus kokku kõik rahva ülempreestrid ja kirjatundjad ning päris nende käest, kus Messias pidi sündima. Need ütlesid talle: „Petlemmas Juudamaal, sest nõnda on kirjutatud prohveti käe läbi: Ja sina, Petlemm Juudamaal, ei ole Juuda vürstkondatest hoopiski kõige pisem, sest sinust lähtub Valitseja, kes hoiab mu Iisraeli rahvast kui karjane.” Seepeale laskis Herodes tähetargad salaja enda juurde kutsuda, päris nendelt täpselt aega, millal täht oli paistma hakanud, ja saatis nad Petlemma, öeldes: „Minge ja uurige täpselt välja, kes see laps on! Ja kui te olete ta leidnud, teatage mulle, et ka mina saaksin minna teda kummardama.” Tähetargad kuulasid kuninga jutu ära ning asusid teele. Ja vaata, täht, mille tõusmist nad olid näinud, käis nende eel, kuni jäi seisma selle paiga kohale, kus oli laps. Tähte nähes rõõmustasid nad üliväga. Ja majja sisse astudes nägid nad last koos Maarja, tema emaga, ja kummardasid teda tema ette maha heites, avasid oma aarded ning andsid talle kinke: kulda, viirukit ja mürrit. Ja kui neid unenäos hoiatati, et nad ei läheks enam Heroodese juurest läbi, läksid nad teist teed tagasi oma maale.

Mõtiskledes selle ülituntud ja siiski igal lugemisel-kuulamisel armsana mõjuva kirjakohta üle sel korral, hakkasin veidi teistmoodi mõtlema kolmekuningapäevast kui paganate jõuludest. Nimelt, Jumal tahtis algusest peale, et Tema Poja Jeesuse Kristuse kirikus jõuaks kõigi inimesteni: mitte ainult Jumala valitud rahva, juutideni, vaid ka mittejuutideni ehk paganateni.

UT-st võib ju mulje jääda, et Jumala esmane plaan oli päästa patust vaid väljavalitud juudi rahvas. Nt Mt 15:21–28 kõneleb evangelist Matteus, kuidas Jeesus kohtus mittejuudist kaanani naisega, kes palus Jeesusel tervendada tema tütre. Jeesus ütleb naisele Mt 15:24: „Mind ei ole läkitatud muude kui Iisraeli soo kadunud lammaste juurde.” Ning kui Paulus ja Barnabas esimesel misjonireisil kuulutasid evangeeliumi Pisiidia Antiokia ja leidsid juutide vastasseisu, siis ütlesid nad Ap 13:46 järgi juutidele: „Meie kohus oli rääkida Jumala sõna esiteks teile, aga et teie selle enesest ära tõukasite ega arva end igavest elu väärivat, siis vaata, me pöördume paganate poole.“

Seega võiks tunduda, et Jumal „katsetas“ algul oma väljavalitud rahvaga ja kui see vedu ei võtnud, siis lisas ta päästetavate ringi ka paganad ehk mittejuudid. Kuid jõuluevangeelium näitab seda, et Jumal mõtles siiski kohe ka paganate peale. Mis on tegelikult ju ka VT prohvetite juures ette kuulutatud. Nt Js 49:6: „Sellest on vähe, et sa mu sulasena taastad Jaakobi suguharud ja tood tagasi Iisraeli jäägi: ma panen sind paganaile valguseks, et mu pääste ulatuks ilmamaa ääreni.“

Kui mõtleme jõuluevangeeliumi peale, siis oleks Jumal ju vabalt võinud piirduda Jeesuslapsest teatamisega ainult Maarja, Joosepi ja karjastega, kes kõik olid juudid. Kuid Jumal pidas vajalikuks sellest sündmusest kohe teatada ka kolmele idamaa tähetargale, kes tuldiki Issandat austama. Seega tahtis Jumal, et teda austaksid algusest peale ka paganad!

Ent mõtleme ka korra Jeesuse maise elu lõppvaatusele, ristisurmale Kolgatal. Ka seal ei piirdunud Jumal Jeesuse jumalikkusest teada andmisel Jeesuse jüngrite rühmaga, vaid lasi seda mõista ka risti all seisnud sõdureil, kes pidid ju olema paganad. Mt 27:54: „Aga kui väeülem ja need, kes koos temaga Jeesust valvasid, nägid maavärisemist ja seda, mis sündis, löid nad väga kartma ja ütlesid: „Tõesti, see oli Jumala Poeg!”“

Seega näib Jumalal tõepoolest olevat plaan kutsuda igavesse ellu kõiki inimesi. Seda kinnitab apostli sõna 1Tm 2:1–4: „Ma kutsun siis üles anuma, palvetama, tegema eestpalveid ja tänupalveid kõigi inimeste eest, kuningate ja kõigi ülemuste eest, et me võiksime elada vaikset ja rahulikku elu

kõiges jumalakartuses ja väarikuses. See on hea ja meeldiv Jumala, meie Päästja silmis, kes tahab, et kõik inimesed pääseksid ja tuleksid tõe tundmisele.“

Selline tõdemus selgitab ka seda, miks just kolmekuningapäev on vanas kirikus, eriti just selle idapoolses osas, olnud esimene Jeesuse Kristuse sünni tähistamise päev. Alles hiljem hakati jõule tähistama 25. detsembril.

On ju kristlastele, kellest enamiku moodustavad mittejuudid, oluline just see asjaolu, et Jumal pidas vajalikuks end ilmutada nii juutidele kui ka mittejuutidele. Miks aga ei võinud Looja Jumal kutsuda kohe kõiki inimesi, vaid alustas ühe rahva, juutide välja valimisega? Eks kõige ausam vastus sellele küsimusele on muidugi see, et ainult Jumal ise teab vastust. Kuid midagi on ta siiski tahtnud ilmutada ka oma loodud inimlastele ja nõnda võime, Piibli abiga, püüda ju ka eeltoodud küsimusele vastust otsida.

Rm 11:11 ütleb Paulus: „Ma küsin siis: Kas nad [juudid] on komistanud, et nad kukuksid? Mitte sugugi! Vaid nende väärsammu tõttu on paganatele osaks saanud pääste, et teha Iisraeli lapsi kiivaks.“ Niisiis on juutide algses välja valimises Jumala poolt ja siis nende kiivaks tegemisel oma mõte.

Mulle tundub, et see mõte on inimese psüühikas, teoloogilises keeles inimese patuses loomuses.

Öeldakse, et inimene harjub kõigega. Minu elukogemused seda üldiselt kinnitavad: ükskõik kui keerulises olukorras saavad inimesed lõpuks hakkama, sest nad kohanevad sellega. Hea näide on isegi sõda, milline praegu käib Ukrainas. Inimesed, kuuldes linnades õhuhäiret, ei vaevugi enam varjendisse jooksmata, sest häired on muutunud nii tavaliseks ja ohutunne, mis läbilõikavast häiresignaalist peaks tekkima, on pikapeale kadunud.

Teisest küljest aga – ja see mõjub paradoksaalsena – ei taha inimesed uut vastu võtta. Palju lihtsam on elada vanade, sisseharjunud reeglite ja kommete järgi, sest elu ju nii toimib – milleks hakata midagi muutma!

Kunsti (täpsemalt muusikat) õppinud inimesena tean, et kunstis on selline vastuseis uuele eriti nähtav ja, võiks öelda, ka häiriv. Kui inimesed on harjunud üht sorti kunstiga, siis on neile väga raske meeldima panna midagi teistsugust. Ja avangardiste on seetõttu alati peetud friikideks või ekstsentrikuteks, ehkki ainus, mida nad soovivad, on järgida oma loomingulist kutsumust ning muuta elu huvitavamaks ja rikkamaks.

Mulle tundub, et religioonis on sama asi. Religioon on vist üks konservatiivsemaid inimvaldkondi ja seal midagi muuta on väga raske. See võtab väga pikka aega.

Hüppan nüüd oma arutluskäiguga tagasi Jumala ilmutuse juurde Iisraeli rahvale ja paganaille. Jumal teadis, et kui ta end inimestele ilmutab, siis harjuvad nad sellega mingi aja möödudes ära ega ole võimelised vastu võtma uut, mida Jumal alati pakub. Ometi ütleb Jumal prohvet Jesaja suu läbi Js 43:19: „Vaata, mina teen hoopis uut: see juba tärkab, kas te ei märka? Ma teen kõrbesegi tee, tühjale maale jõed.“ Inimesed aga ei kipu seda märkama. Eriti, kui nad arvavad, et teavad juba Jumalast küll ja küll.

Iisraeli rahvas näis niimoodi arvavat. Kui kolm tähetarka jõudsid kuningas Heroodese õukonda, siis teadsid Iisraeli ülempreestrid ja kirjatundjad kohe, kus Messias pidi sündima. Seega oli neil Jumala ilmutus Pühakirja kaudu väga selge ja nad oskasid seda peast tsiteerida. Ometi ei mõelnud nad enam seda, et see võiks ka olla tõeline Jumala kõne, et see võiks ka millalgi täide minna!

Ja nõnda osutusid paganlikud tähetargad Jumala ilmutuse suhtes hoopis vastuvõtlikumaks kui seda olid end Jumala asjades ekspertideks pidavad ülempreestrid ja kirjatundjad.

Ka meie kristlastena peame seda silmas pidama, et me märkaksime alati uut, mida Jumalal on pakkuda. Me oleme harjunud kirikuaasta rutiini ja kindlate piiblilugemistega, koguduseelu traditsioonide ja oma nädalakavaga, kuid ei pruugi vajalikul hetkel märgata seda, mida Jumal meile tegelikult tahab öelda.

Olgu siis meie usk alati noor ja innukas nagu see oli kolmel paganast tähetargal, kes vaid looduse märkide, oma sisemise sunni ja huvi tõttu läksid Jumalat avastama!

Aamen.